ל) ב"ב קנה. סנהדרין כט:,סנהדרין עד., ג) שבת עח:

ב"מ ז. עב: ב"ב קנד. קע., ד) ויבמות לא. ב"ב קלג.],

ה) פסחים לא. לקמן פב. גיטין

לז. ב"ק מ: [קדושין טו.],

עין משפם

גר מצוה בב א מיי׳ פכ״ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה טוש״ע

ה"מ סימן מו סעיף לח:

בג ב מיי פ״ה מהלכות

טוש"ע י"ד סימן קנו סעיף

בד ג מיי׳ פי״ד מהלכות מלוה ולוה הל׳ ה יג

סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן מו סעיף א וסימן פב

:סעיף א

בה ד מיי פ״ב שם הל׳ ה

בו ה מיי שם הלכה ו וסמג

:סעיף א

ן מיי פני שם טל יט. סמג שם טוש"ע ח"מ סימן מז סעיף א:

שם טוש"ע ח"מ סימן פו

יסודי התורה הלכה א ב

אלא אנוסים מ"ט לא. נימא הפה שאקר הוא שהתיר: י אא"ר נעשה בגדול. כל מעשה השטר בגדולים הלוקח והמוכר וגבי עדים נמי אמרי׳ חזקה אין הלוקח מחתים בו קטנים: יהרגו ואל יחסמו שקר. הלכך כי אמרי נמי אנוסים היינו מחמת נפשות משוו נפשייהו רשעים: **מודה**

האשה שנתארמלה

קסבר ר"מ עדים שאמרו להם חתמו שקר ואל

תהרגו יהרגו ואל יחתמו שקר אמר ליה רבא

השתא אילו אתו לקמן לאמלוכי אמרינן להו

זילו חתומו ולא תתקמלון ידאמר מר יצאין לך

דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא עבודת

כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים בלבד

השתא דחתמו אמרינן להו אמאי חתמיתו

אלא מעמא דר"מ כדרב הונא אמר רב דא"ר

הונא אמר רב ימודה בשמר שכתבו אין צריך

להיימו גופא אמר רב הונא אמר רב מודה

בשמר שכתבו אין צריך לקיימו א"ל רב נחמן

יגנובא גנובי למה לך אי סבירא לך כר"מ

אימא הלכה כר"מ אמר ליה ומר היכי סבירא

ליה אמר ליה כי אתו לקמן לדינא אמרינן להו

יזילו קיימו שמרייכו וחותו לדינא א"ר יהודה

אמר רב האומר שמר אמנה הוא זה אינו נאמז

דקאמר מאן אילימא דקאמר לוה פשימא כל

כמיניה ואלא דקאמר מלוה תבוא עליו ברכה

אלא דקאמרי עדים אי דכתב ידם יוצא

ממקום אחר פשיטא דלא מהימני ואי דאין

כתב ידם יוצא ממקום אחר אמאי לא מהימני

(סימן בא"ש) אמר רבא לעולם דקאמר לוה

וכדרב הונא דא"ר הונא אמר רב מודה בשמר

שכתבו אין צריך לקיימו אביי אמר לעולם

דאמר מלוה יוכגון שחב לאחרים וכדרבי נתן

ידתניא רבי נתן אומר המנין לנושה בחבירוֹ סדתניא

מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין מזה

ונותנין לזה תלמוד לומר יונתן לאשר אשם

לו רב אשי אמר לעולם דקאמרי עדים ודאין

כתב ידם יוצא ממקום אחר ודקאמרת אמאי

לא מהימני כדרב כהנא דא"ר כהנא אסור

לו לאדם שישהה שמר אמנה בתוך ביתו

משום שנאמר 2אל תשכן באהליך עולה

כיון דאתחזק בבי דינא אי בעי קלתיה לא אמרינן אי נמי הכא מיירי כשהשטר הוא ביד שליש: בזביך דגושה בחבירו בו'. משמע דהלכה כר' נתן ובגיטין (דף לו.) פירשנוה: • אעודה דא חתמי. והא דכותבין שטר ללוה אע״פ שאין מלוה עמו היינו למוסרו ללוה ולא למלוה:

ואמר

בן שאין הלוה שוב נאמן לומר פרעחיו ולא אמרינן בהאי הפה שאסר הוא שהתיר דמכיון שאמר כשר היה הרי הוחזק השטר וכי אמר פרעתיו לא מהיתן שהרי ביד המלוה הוא ור"מ נמי דאמר אין נאמנים לפוסלו במודה לוה שכתבו קאמר וקסבר לא לריכינן תו לעדים ולאו אפומייהו מיקיים שטרא: גנבא. מתגנב אתה לומר דבריך בלשון שלא נחלקו בו היחיד והמרובים כדי שלא יבטלו את דבריך דאמרת כיחידאה: אי סבירא לך כר"מ אימא הלכה כר"מ. ולא תנקוט לה כמילתא באנפי נפשה: ומר הירי סבירא ליה. במודה בשטר שכתבו: כי אתו לקמן. מלוין מביאין שטרות: קיימו שטרייכו. כך אני רגיל לומר למלוים המביאים שטרותיהם לפני ואין עדיהם עמהם אני אומר להם לכו ובקשו עדיכם וקיימוהו דאי לאו הכי אע"ג דמודה לוה שכתבו מלי למימר פרעתיו: שטר אמנה. לא לוה כלום אלא כתבו ומסרו למלוה שאם יצטרך ללות ילוה והאמינו שלא יתבענו אא"ל מלוהו: כל כמיניה. והלא עדים חתומים בו פשיטא דיתקיים בחותמיו: כדרב הונא. ואשמעינן רב יהודה נמי הכי דלוה שאמר כתבתיו ומסרתיו לו אבל שטר אמנה הוא אין לריך המלוה לחזור ולהביא" להעיד על החתימה דאין נאמן לוה לפוסלו דלא עביד איניש דכתב ומסר בלא הלואה: שחב לחתים. בהודחה זו שהוא מודה שהוא שטר אמנה חב ומפסיד את אחרים הנושים בו ואין לו מה להגבותם והיו רולים לגבות חוב זה: ונתן לחשר אשם נו. ולא כתב לאשר הלוהו אלא לאשר האשם שלו ואשם הוא קרן כדאמרי׳ בהגחל (ב"ק דף קי.) למי שהקרן שלוח):

בשטר שכתבו. לוה שהודה בשטר שכתבו ועל פיו נחתמו העדים: אין אחזקה אין העדים יּחותמין על השמר אא״כ אחזקה אין העדים המלוה לריך לקיימו. בעדים החתומים נעשה בגדול אלא אנוסין מ"ט אמר רב חסדא

ו) [דבור זה שייך לעיל קודם לדבור אלא אנוסים וכו'], ני [עדים כת"י], ה ליתא למי שהקרן שלו, ע"ן [וע"ע חוס' ע"ו כו: ד"ה יכול], י) [ועיין תוס׳ לקמן כח. ד"ה קיוס], כ) שייך לע"ב,

תורה אור השלם

 וְהַתְּוֹדּוּ אֶת חַשְּאתֶם אֲשֶׁר צְשוּ וְהַשִּיב אֶת אֲשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחֲמִישָׁתוֹ יַפְף עָלְיוֹ וְנָתַן לְאֲשֶׁר אֲשֶׁם רמדרר הז ירו. 2. אָם אָנֶן בְּיָדְךְּ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל תַּשְׁכֵּן בְּאֹהֶלֶיףְ עַוְלָה:

גליון הש"ם

ייי יי איוב יא יד

גמ' אין לך דבר שעומו שעומר שיקוח נפשה עיין סוטה דף י ע"ב חוס" ד"ה ווח לו: תום" ד"ה ובררב הונא אמר רב וכו' וי"ל דרא מכלל חבירתה. עיין בתונ"ץ במלממות ז"ב דמבת ד"ר פ"ב דשבת ד"ה ועוד כתב הרי"ף הא דאר"ג א"ר: בא"ד דחדא מכלל חבירתה. כה"ג מגילה דף כט ע"ב בכורות דף לז ע"ח:

מוסף רש"י אא״כ נעשה בגדול. המוכר, דקי״ל (ב״ב קנו.) ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים (סנהדרין בט:) או: נותן ומקבל ועדים כולם גדולים וכשרים (רשב"ם ב"ב קנה.). מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו. מחחר שהלוה מודה ששטר חוב שהוליא עליו שטר אמת הוא, אין המלוה לריך לחזר אחר העדים החתומים בו ולהעיד על חתימתו ולקיימו (ב"מ עב:) דכיון דמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאלו קיימוהו חותמיו וגובה כל זמן שבת עח:). גנובא למה לך. לסמוס גנובי לבריך (רשב"ם ב"ב קלג.). ונתן לאשר אשם לו. למשר הלוהו לו למ נממר, מלמ לחשר השוא ש מנו לחשר הקרן לחשר חשם לו, לחשר הקרן שלי דד"מ וחים חמריון חשם שלו, בב"ק (קי.) אמרינן אב זה קרן (פטחים לא.) לאשר הקרן שלו, ולא כתיב לאשר נושה בו (לקמן פב.).

תוספות רי"ד

אמר ר"ה א"ר מודה רשמר שכתבו א"צ לקיימו. פי' לוה שהודה שכתבו ועל פיו וחחמו העדים איז החתומים בו שכבר קיימו . הלוה שהודה לו כי הוא כתבו והחתימו ואם טוען הלוה פרעתיך אינו נאמן שכבר השטר מקוים דכל שטר בו כולן אינו נאכון שכבו השטר מקוים דכל שטר מקוים אין הלוה יכול לומר פרעתי דא"ל מלוה שטרך . כידי מאי בעי ול״א בזה הפה בירי מאי בעידול א בחד הפה שאסר הוא הפה שהתיר: א״ל ר״נ גנובא גנובא למה לך . פי׳ המורה מתגוב אתה לומר

. היחיד והרבים כדי שלא יבטלו את דבריך דאמרת כיחידאה אי ס"ל כרבי מאיר אימא הלכה כר"מ פי' דפלוגתא דר"מ ורבנן הוא דר"מ אומר אצ"ל ורבנן אמרו צריך לקיימו ולא תנקוט לה למילתא באנפי נפשי א"ל ומר היכי ס"ל פי במודה בשטר שכתבו א"ל כי אתו לקמן פי מלוים [המביאין] שטרות אמרינן להו זילו קיימו שטרייכו וחותו לדינא פי' כך אני רגיל לומר למלוים המביאים שטרותיהם לפני ואין עדיהם עמהן לכו ובקשו עדיכם וקיימוהו שאם לא תקיימוהו קיומו של לוה שמודה שכחבו אינו מועיל לך שהרי חוזר ואומר פרעתיך ריש להאמינו ע"י מיגו ומש"ה טרח לקיים שטרך ושוב לא יהא נאמן לומר פרעתי והל' כר"ג בדיני שאינו נאמן עיין בפסקי בפ' מי שמת עיין לקמן: **אמר** ר"י א"ר האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן. פי׳ המורה שטר אמנה שלא לוה כלום אלא כתבו ומסרו למלוה שאם יצטרך ללוות ילוהו והאמינו שלא יתבענו אא״כ מלוהו ואינו נ״ל דמשמע מפירושו שהעדים נתנוהו ללוה והוא נתנו למלוה וא״כ אמאי קרי לי׳ לקמן עולה ולא מהימני עדים בזה והתנן כוחבין שטר ללוה אע״פ שאין מלוה עמו וכ״ת הא אוקימנא לההוא בשטרא אקנייתא פי׳ שמקנהו לו נכסיו מהיום בין ילוה בין לא ילוה יגבה מהן לאותו זמן מהיום הרי אביי מעמידה בשטרי דלאו אקנייתא דאמר אביי הא דתנן כותבין שטר ללוה בלא מלוה אפילו בשטרא דלאו אקנייתא נמי וא"ג אתי למיטרף לקוחות מההיא זמנא והוא לא לוה עד תשרי לאו שלא כדין טריף דעדיו בחתומין זכין לו פי' מיום שחתמוהו יחול השעבוד ואפילו לא לוה המעות עד תשרי וכל ההיא חששא אינה שמא כתב ללוות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אבל לשמא לא הלוהו כלל לא חיישינן דאיהו דאפסיד אנפשי׳ דהימני׳ ומאי עולה איכא גביה סהדי אי איהו מהימן ליה וגם שטר אמנה מנין שלא יהיה אפילו בשטרא

חזקה אין בו'. הכא משמע דלא אמרינן מגו במקום חזקה ולרבנן אמרינן ול"ע דבעיה היה בפרק קמה דב"ב (דף ה: ושם) ולה אפשיטה גבי תבע אחר זמנו ואמר ליה פרעתיך תוך זמני: דאמר בר אין דך דבר בו'. פירוש אפי' מאן דמחמיר לה מחמיר

אלא בהנך דרבא גופיה קסבר דאפילו בהני אינו חייב למסור עלמו בלינעא במס' ע"ז בפרק ר' ישמעאל (דף נד. ושם) ואין חילוק בין הנך לשאר ובפרהסיא בכולהו יהרג ולא יעבורש: מעמא דר"מ כדרב הונא כו'.

פירש בקונטרס דמיירי פלוגתייהו בשמודה לוה שכתבו והיינו טעמא דר"מ דאין נאמנין דהואיל ולוה קיימו לא לריכי תו לעדים ולאו אפומייהו מקיים שטרא ורבנן סברי לריך לקיימו וקשה לר"י דא"כ ליפלגו בלא עדים בלוה גופי׳ הואיל וטעמייהו תלי בלוה ועוד דבפרק מי שמת (ב"ב דף קנד: ושם) משמע דלא פליגי בלוה דקאמר רבי יוחנן שאני אומר מודה בשטר שכתבו א"ל לקיימו דברי הכל היא ופריך והא מפלג פליגי אין נאמנים לפוסלו כו׳ אמר ליה אי אלימי עדים לאורועי שטרא איהו כל כמיניה ועוד דהוה ליה למימר בדרב הונא קמיפלגי ונראה לר"ת ולר"י דה"פ טעמא דר"מ כדרב הונא דכמו שאומר רב הונא דלא אמרינן מגו לפסול השטר בלוה ה"נ אומר ר"מ בעדים דאע"ג דאלימי לא פסלי שטרא במגו: מודה בשמר שכתבו א"צ לקיימו.

וא"ת ומ"ט לא מהימן במגו דאי בעי אמר מזויף וי"ל דשמא ירא לוה לומר מזויף פן יכחישוהו וליכא מגו ופירש הקונט' במקום אחר דטעמא משום דדבר תורה א"ל קיום דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד ורבנן הוא דאלרכוהו קיום כי טעין מזויף הוא דרב דלא מהימן והתם לא שייך האי

אבל בשאר טענות כגון פרוע הוא לא הצריכוהו קיום וכן נראה לר"יי) אבל אין לפרש דלא מהימן במגו לומר פרוע הוא משום דאי פרעיה שטרא בידיה מאי בעי דהא כי טעיו נמי אמנה הוא מסקינן בסמוך אמילמיה

טעמא: אר סבירא דך בר"מ בו'. וא"ת ודלמא משום הכי לא קאמר הלכה כר"מ משום דאיכא בפ' מי שמת (ב"ב קנד: ושם) דמפיך דר"מ לרבנן ויש לומר דהוה מלי למימר דהלכה כרשב"ג דאית ליה בהדיא בפ"ק דב"מ (דף 1.) דמודה בשטר שכתבו אין לריך לקיימו: אימא הלכה ברבי מאיר. תימה דאפילו כרבנן נמי מצי סבר ושאני עדים דאלימי לאורועי שטרא דהכי אית ליה לרבי יוחנן ויש לומר

. א׳ אלא זה שעושה המלוה פסים שצריך לפייס את הלוה שיעשה עליו שט״ח כי הוא תבענו ומה שהלוה כותב על עצמו כדי שיראה עני המלוה בזה ושטר אמנה כזה ודאי הוא עולה שלא ועשה בשביל הלואה ואין העדים רשאים לחתום בו אבל שטר הלואה שועשה כדי ללווח ואמרינן דקאמר מאן אי לימא דהאמר לוה פשימא פיי והלא דיתקיים בחותמיו כל כמיניה . ואלא דקאמר מלוה תבא עליו ברכה ואלא דקאמרו עדים אי כת"י יוצא ממקום . אחר פשיטא דלא מהימני למחול שקדם חובו של מוכר אבל הנושה בחבירו שקדם חובו לחוב של חבירו אינו יכול למחול ושומרת יבם נמי קדם שטר חובה לחוב אמאי לא מהימני פי׳ והאיכא בעלה] וא"ת אכתי נהימניה במגו דאי בעי קלתיה כדאמרינן בסוף זה בורר (סנהדרין דף לא:) ויש לומר דהכא אתחזק בבי דינא דאמרינן החם הפה שאסר הוא הפה שהתיר

. כלומר ור״י נמי אשמעינן הכי דלוה שאומר כתבתיו ומסרתיו לו אבל שטר אמנה הוא א״צ המלוה לחזור ולהביא עדים להעיד על החתימה שאין נאמן לוה לפוסלו דלא עביד איניש דכתב ומסר בלא הלואה דאר"ה א"ר מודה בשטר שכתבו אצ"ל פי" וליתא לדרבא דאיהו מתרץ מילתא דרב אליבא דידיה דר"ה משמיה דרב קאמר ליה וכבר ר"נ פליג עלויה ואוקי מילתא כר"מ ולא כרבנן למימר דלית הל' כוותיה: אביי אמר לעולם דקאמר מלוה וכגון שחב לאחרים וכדר"נ דתניא ר"נ אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו לחבירו מנין שמוציאים מזה ונותנים לזה שנאמר ונתן לאשר אשם לו וק״ל כיון דאמרי׳ המוכר שט״ח לחבירו וחזר ומחלו מחול יהיה נאמן לומר שטר אמנה ע״י מיגו דמה לו לשקר איבעי למיפטרי הלוה מיד הנושים בו הוה מחיל ליה השתא דאמר שטר אמנה הוא יהיה נאמן דהכי אמרי׳ בשנים אוחזין ת״ר מצא שובר פי׳ שכתבה אשה לבעלה התקבלתי כתובתי ועודה תחתיו בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה ודייקינן עלה בזמן שהאשה מודה מיהת יחזיר לבעלה ואמאי ניחוש דלמא כתבה ליה בניסן ולא נתנה עד תשרי והוא לא פרע עד תשרי ואזלא היא בעודה תחתיו בין ניסן לתשרי וזבנה לכתובתה לאחר בטובת הנאה מניסן ועד תשרי פי׳ בזול לפי שנותן מעותיו בספק שאם תמות היא ירשנה בעלה ומפסיד לוקח שלקחה ואם ימות הבעל או יגרשנה יהיה הלוקח במקומה לגבות כתובתה ושוב אין לבעלה ורא יו שנו בליו הכפסי היקור פליקות היה ביים היה היה ביים ביים. לפרוע כתובתה אלא ללוקח ושובר שנכתב בשמה אינה כלום ומפיק ליה לשובר דכתב בניסן ואתי למיטרף לקוחות שלא שהשובר קודם לשטרו של לוקח ויחזיק הבעל בקרקע המיוחד לכתובתה ומהדרי׳ א״ר ש״מ איתא לדשמואל דאמר המוכר שט״ח לחבירו וחזר ומחלו מחול פי׳ ש״מ מדלא חיישינן להכי דא״נ הוה הכי שפיר זכה בעל השובר שנכתב בשמה הלכך אם

תוספות רי"ד (המשך) למלוה ברצון הלוה שצוה . להם ליתנו לו אע״פ שלא ראו הוא שאם הלוה רוצה להאמיז . למלוה שילוהו מה יש לעדיח עד שנראה ההלואה בעינינו (דשמא לא ילוך הוא בושת עלי ומאמין בו ואומר להם תנו לו השטר והעדים יעברו ע"י שלא ליתז) ובמתני' הכי תנן ואין כותבין למלוה עד שיהא לוה עמו ולא קתני עד שיראו מתן מעות אלא עד שיהא הלוה עמו דכיון דלוה עמו אם רוצה שיתנוהו למלוה יתנו ואם לאו לא יתנו והאיך קרי לה עולה דלמא יהיב ליה בינו לבינו ואי לא יהיב ליה לעולם איהו הוא הוא וגובה בו ממשעבדי אלא ודאי שטר אמוה הוא בו אלא הלוה עשאו כדי להראות טצמו לעולת שאיוו עשיר שהרי לוה מאחרים ומוסרו למלוה ומאמין בו שלא יחרטוו כלוח אלא שיא יתבענו כלום אלא שיראה לעולם כי הוא חייב לו ומחפה עליו שלא יראה עשיר מפני שהוא אוהבו ודומה הוא לשטר פסים שלא נעשה בתחלה בעבור הלואה אלא המלוה פייס את הלוה עשה לי שטר שאתה חייב לי כך וכך כדי

שאראה עשיר ויתנו לי אשה

אתבעך בו ולשניהם פתרון

חתמנו והשתא דאמרו חתמנו וכד היה ליהמנו א״ר לעולם דרב נחמן אין נראה לו לחלק ואם תאמר ודלמא רב הונא מיירי במודעא ואמנה דאפילו רב נחמן מודה לקמן ויש לומר דרב הונא סתם קאמר ולא מפליג: לעולם דקאמר דוה ובדרב הונא בו'. ואם תאמר ואמאי לא קאמר נמי לעולם דקאמרי עדים וכדרב הונא ויש לומר דלא ניחא ליה לאוקמי דלא כרבנן דאמרי אלימי עדים לאורועי שטרא: ובדרב הונא אמר רב. וא"ת תרתי מילי דרב למה לי °וי"ל °דחדא מכלל חבירתה אתמר: **רבגרן שחב האחרים.** וא"ת ולהימניה במגו דאי בעי מחיל ליה דהא המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול (לקמן דף פה:) ויש לומר דלאו מגו הוא דשמא אין דעתו למחול ולהפסיד חובו דעכשיו שאומר אמנה הוא לא מפסיד מידי כיון שאין הלוה גזלן אע"ג דבספ"ק דב"מ (דף כ. ושם) אמרינן מגו כה"ג גבי מלא שובר בומן שהאשה מודה יחזיר לבעל דהאמר ש"מ איחא לדשמואל שמא התם סמכינן אמגו כל דהו משום דאיכא שובר דמוכח ואם נאמר דמכירת שטר חוב אינו אלא מדרבנן הוה אתי שפיר דמצינן למימר דווקא מוכר שטר חוב דהוי מדרבנן יכול למחול אבל בנושה בחבירו כו' דחייב לו מן התורה אינו יכול למחול וכן משמע בפרק מי שמת (ב"ב דף קמו: ושם) דקאמר ומודה שמואל דאם נחנו במחנס ש"מ שאינו יכול למחול ומסיק מחנח ש"מ דאורייחא ואינו יכול למחול דאי ס"ד מדרבנן אמאי אינו יכול למחול משמע דבמידי דאורייתא אינו יכול למחול ויש לדחות דהתם ודאי אי מתנת שכיב מרע דאורייתא אין היורש יכול למחול דמאי אולמיה האי יורש מהאי יורש ועוד יש להביא ראיה דנושה בחבירו וחבירו בחבירו אינו יכול למחול דאמרי׳ בסוף האשה שנפלו (לסמן פא:) הרי שהיה נושה באחיו מנה ומת והניח שומרת יבם לא יאמר הואיל ואני יורש החזקתי אלא מוליאין מידו ולוקח בהן קרקעות והוא אוכל פירות ומוקמי׳ לה כר׳ נתן דהא הוי כמו נושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו דכל אשר לבעלה משועבד לה לכתובתה ואי יכול למחול אמאי ילקח בהן קרקע ימחול לעצמו שהוא יורש ויכול למחול ויש לדחות דשאני התם דאין יורש אלא מכחה ואינו יכול להפקיע זכותה [וי״מ דדוקא במוכר שט״ח יכול

ואמר